

Austrija, Luksemburga un Vācija kritizē Eiropas Savienības Atmežošanas regulu kā “vienkārši neīstenojamu”

Atmežošanas regula (EUDR) varētu samazināt ražošanas apjomu par 10 %. Ražotāji brīdina, ka papildu izmaksas, kas saistītas ar atbilstības nodrošināšanu, varētu pārsniegt daudzus miljonus eiro papildu izdevumos tieši birokrātiskās slodzes dēļ. Nav arī skaidrs kādas priekšrocības tiks iegūtas...

Avoti: Eiropas un pasaules informācijas vietnes, zemeunvalsts.lv

Austrijas * CLT koksnes ražotāji brīdina, ka Eiropas Savienības Atmežošanas regula varētu samazināt ražošanas apjomu par 10 %. Viens no pasaules lielākajiem lielizmēra CTL koka paneļu ražotājiem saskaras ar ražošanas samazinājumu par 10 %, ja Eiropas Savienības parakstītā mežu izciršanas regula (EUDR) stāsies spēkā šā gada beigās. Saskaņā ar Markusa Šmelcera, Austrijas zāģētavu asociācijas priekšsēdētāja, teikto: „Pilnīga izsekojamība visā ķēdē vienkārši nav iespējama, mežu īpašnieki jau runā par mežizstrādes apturēšanu, nevis par to, ka viņi slīgst dažādos “atsauces numuros” un dokumentu jūrā”.

Jau 2025.gada maijā Eiropas lauksaimniecības ministru padomes sanāsmē Austrija un Luksemburga pieprasīja vienkāršot Eiropas Savienības Atmežošanas regulu. Izdevās arī pārliecinot vairākas dalībvalstis. Austrijas Lauksaimniecības un mežsaimniecības ministrs Norberts Točnigs toreiz paziņoja: “ Mēs nevēlamies apgrūtināt Eiropas iedzīvotājus ar birokrātiju slogu, mūsu mērķis ir cīnīties pret nelegālu atmežošanu.” Ministrs arī kritizēja nesēn veikto atmežošanas riska novērtējumu.

“Sadarbībā ar Luksemburgu mēs paudīsim stingru viedokli par atmežošanas regulas vienkāršošanu, ko mēs arī principā esam apņēmušies,” norādīja N.Točnigs. “Mēs dzīvojam laikmetā, kas prasa taisnīgus nosacījumus un mums ir nepieciešama plānošanas drošība vērtības ķēdē un praktiska īstenošana. Lai gan Eiropas Komisija ir izdevusi vadlīnijas, tās ir “ ar labiem nodomiem, bet nav juridiski saistošas.” Tāpēc Norberts Točnigs

aicināja veikt grozījumus tiesību aktos, ko, viņaprāt, Komisijai būtu jāveic kā daļu no tās visaptverošās iniciatīvas.

Urzulas fon der Leienas vadībā Komisija plāno samazināt kopējo birokrātisko slogu uzņēmumiem aptuveni par 25 %. Mazajiem un vidējiem uzņēmumiem paredzēts samazināt ziņošanas pienākumus par 35 %.

Iepriekšējā visaptverošajā pasākumu kopumā "Omnibus", galvenā uzmanība tika pievērsta izmaiņām piegādes ķēdes tiesību aktos, izņēmumiem ilgtspējības ziņošanā, vienkāršotām vides prasībām un uzlabotai piekļuvei finansējumam lauksaimniekiem.

Austrijas ministrs N.Točnigs arī pauda bažas par salīdzinoši nesen veikto riska novērtējumu attiecībā uz atmežošanu, kurā valstis tika iedalītas trīs riska līmeņos: „Valstis ar augstu atmežošanas risku tika novērtētas kā vidējas”, tādējādi apdraudot tādu valstu kā *Austrija (arī Ziemeļvalstis un Baltijas valstis – red.piezīme)* centienus īstenot stingrus ilgtspējības principu ievērošanas tiesību aktus.

Ministrs aicināja uzlabot šo novērtējumu. Kā jau iepriekšējās publikācijās Latvijas Meža un ar to saistīto nozaru portālā www.zemeunvalsts.lv tika rakstīts, Eiropas Komisijas sākotnējā salīdzinošā novērtējuma sarakstā valstis ir iedalītas atbilstoši to atmežošanas riskam kā „zema”, „normāla” vai „augsta”, ņemot vērā septiņu produktu ražošanu, uz kurām attiecas ES Atmežošanas regula (EUDR).

Austrija ir klasificēta kā „zema riska”, bet Brazīlija un Indonēzija, kas pazīstamas ar plašu lietusežu izciršanu, ir klasificētas kā „vidēja riska”. Eiropas Savienības Atmežošanas regula cenšas novērst to, ka produkti, kas saistīti ar atmežošanas procesu, nonāk Eiropas tirgū vai tiek eksportēti no tā, kas savukārt nozīmē to, ka mežu teritorijas tiek pastāvīgi pārveidotas par lauksaimniecības zemi.

Vācijas lauksaimniecības ministrs Aloizs Reiners atbalstīja Luksemburgas centienus reformēt Atmežošanas regulu, norādot: „Eiropas centieni ierobežot globālo mežu izciršanu ir atzinīgi, bet birokrātiskā ietekme uz daudzām Eiropas valstīm ir pārmērīga.” Ministrs uzsvēra, ka šāds birokrātijas līmenis nav nepieciešams. Eiropas daudzgadu budžeta sarunās, kas sākas rudenī, Aloizs Rainers uzstāja uz spēcīgu kopējo lauksaimniecības politiku (KLP)

ar ievērojamu finansiālu atbalstu. ES Komisija plāno iesniegt savu priekšlikumu jau jūlija vidū.

N.Točnigs atkārtoti uzsvēra, ka KLP finansēšanai jābūt „ES prioritātei” nākamajā daudzgadu budžetā. Ņemot vērā dažādās ģeopolitiskās problēmas, viņš uzsvēra, ka ir svarīgi nodrošināt pietiekamu finansējumu KLP, lai līdzsvarotu tirgus svārstības un nodrošinātu piegāžu drošību.

Konrāds Miliuss, Austrijas zemes un meža uzņēmumu prezidents, norādīja, ka iniciatīva liecina par to, ka ES Atmežošanas regulas pašreizējā īstenošana tās esošajā formā nav ilgtspējīga. “Mēs novērtējam federālā ministra Norberta Točniga apņemšanos un atzinīgi vērtējam iniciatīvu izstrādāt praktiskus risinājumus valstīm, kurās atmežošanas ir pierādāmi zems. Mēs aicinām arī uz lielāku pārredzamību attiecībā uz riska novērtējumu un regulas īstenošanu, lai nodrošinātu tiesisko noteiktību skartajiem uzņēmumiem.”

Lai gan Austrijas skujkoku rūpniecība prognozē 2 % ražošanas apjoma pieaugumu 2025. gadā un tai ir brīvas pārstrādes jaudas, nozares līderi brīdina, ka EUDR apdraud visu koksnes vērtības ķēdi. Vācijas mašīnbūves rūpniecības asociācija (VDMA), kas ir nozīmīga būvkomponentu, mēbeļu, paneļu, papīra un granulu produktu piegādātāja, sajūtīs šo ietekmi, jo īpaši visaugstākā pieprasījuma laikā, kas sagaidāms ziemas periodā.

Daudzi iekārtu ražotāji brīdināja, ka Eiropas Savienības parakstītā Atmežošanas regula (EUDR) var izraisīt haosu sarežģītās piegādes ķēdēs un samazināt Eiropas konkurētspēju pasaules mērogā. Šo brīdinājumu izteica Vācijas Mašīnbūves rūpniecības asociācija (VDMA), kas oficiālā lūgumā Eiropas Komisijai un Vācijas Lauksaimniecības ministrijai brīdināja, ka EUDR ir „birokrātija tās sliktākajā izpausmē”. Saskaņā ar EUDR uzņēmumiem ir jāpierāda, ka katrs kubikmetrs koksnes un koksnes izstrādājumu - no neapstrādāta baļķa līdz gatavam izstrādājumam, ir iegūts bez atmežošanas. Tas nozīmē, ka katrā apstrādes un piegādes posmā ir jāģenerē un jāuztur tūkstošiem unikālu atsauces numuru. Tas atbilst nesen veiktajam pētījumam, kurā tika aprēķināts, ka Austrijas sākotnējās atbilstības izmaksas pārsniedz 200 miljonus eiro, bet ikgadējās darbības izmaksas ir aptuveni 65 miljoni eiro. Ekstrapolējot uz visu Eiropu, nozare prognozē vairāku miljardu eiro slogu bez skaidra un saprotama

ieguvuma. Eiropas Komisija ir centusies skaidrot juridiskās un darbības neskaidrības, izmantojot vadlīnijas, tā nav spējusi nomierināt ražotājus.

Tas ir iemesls, kāpēc Austrijas kokrūpniecība mudina Briseli apturēt EUDR vai pārskatīt to, izmantojot „Omnibus” likumdošanas paketi, lai samazinātu birokrātisko slogu. Tā vietā, lai noteiktu vispārīgas prasības, tā vēlas riska novērtējumu, kas vērsts uz augsta riska reģioniem un atbrīvo no prasībām zema riska ražotājus, piemēram, Austriju.

Neskatoties uz nelabvēlīgajiem apstākļiem, Austrijas skujkoku eksports 2025. gada pirmajā pusē palielinājās par 11 % salīdzinājumā ar to pašu periodu 2024. gadā, galvenokārt pateicoties spēcīgajam pieprasījumam no Itālijas un Vācijas. 2024. gadā tā radīja 3 miljardu eiro ražošanas vērtību, bet visa kokrūpniecības nozare, kurā ir vairāk nekā 1300 uzņēmumi ar 25 600 darbiniekiem, saražoja preces 9,28 miljardu eiro vērtībā.

***CLT – cross laminated timber, krustveida laminēta koksne** ir inženierijas koksnes paneļu produktu apakš kategorija, kas izgatavota, salīmējot vismaz trīs slāņus lapu koksnes zāģmateriāla leņķveidā. Tā ir līdzīga finierim, bet ar izteikti biezākiem slāņiem (vai lamellām).

Katra slāņa šķiedru virzienu parasti pagriež par 90 grādiem no blakus esošo slāņu virziena un līmē uz katras plātnes platajām virsmām, parasti simetriski, lai ārējie slāņi būtu vienādi orientēti. Visbiežāk slāņu skaits ir nepāra, bet ir arī konfigurācijas ar pāra skaitu (kas tad tiek izkārtotas simetriski). Parastais kokmateriāls ir anizotropisks materiāls, kas nozīmē, ka tā fizikālās īpašības mainās atkarībā no spēka pielikšanas virziena. Līmējot koka slāņus taisnā leņķī, paneļi iegūst labāku strukturālo stingrību abos virzienos.

CLT atšķiras no līmētā laminētā koka, kas ir produkts, kura visi slāņi ir orientēti vienā virzienā. Pirmo patentu, kas līdzinās CLT, 20. gadsimta 20. gados izstrādāja Frenks J. Vols un Roberts L. Vots Takomā, ASV. Tomēr daudzi avoti datē pirmo patentu ar 1985. gadu, kad tas tika prezentēts Francijā. Vēlāk nozīmīgi sasniegumi tika panākti Austrijā, kad 1994. gadā Gerhards Šikhofers prezentēja savu doktora disertāciju par CLT.

